„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie"
Materiał opracowany przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Warszawie
Materiał współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

ZREALIZOWANE PROJEKTY W RAMACH SIECI NA RZECZ INNOWACJI W ROLNICTWIE I NA OBSZARACH WIEJSKICH

LIPIEC – SIERPIEŃ 2019 R.

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Warszawie
Zespół Innowacji w Rolnictwie ds. obsługi SIR

ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa, tel. 22 623 28 49
https://sir.cdr.gov.pl
e-mail: warszawa@cdr.gov.pl

www.facebook.com/SiecSIR
www.twitter.com/SIR_siec

Projekty zrealizowane przez Centrum Doradztwa Rolniczego i Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego w ramach Planu Operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2018-2019 w zakresie Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich w okresie maj – czerwiec 2019 r.

Opracowano na podstawie informacji udostępnionych na stronach internetowych Wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego oraz informacji przekazanych pocztą elektroniczną do CDR w Brwinowie Oddział w Warszawie Dział Innowacji w Rolnictwie.

SPIS TREŚCI

1. Produkcja bezpiecznej zdrowotnie żywności w gospodarstwah rolniczych w aspekcie rozwoju rolniczego handlu detalicznego 2

2. Nowatorskie metody produkcji roślinnej dla upraw z rodziny konopiowatych oraz zbóż 4

3. Innowacje w dywersyfikacji dochodów działalności rolniczej i pozarolniczej na przykładzie austrii i niemiec 5

4. Rozwój innowacyjnych form przedsiębiorczości pozarolniczej na obszarach wiejskich 9

5. Innowacje szansą na rozwój obszarów wiejskich 11

6. Zwiększenie udziału roślin wysokobiałkowych w struktUrze zasiewów na rzecz poprawy żyzności gleby 16

1. PRODUKCJA BEZPIECZNEJ ZDROWOTNIE ŻYWNOŚCI W GOSPODARSTWAH ROLNICZYCH W ASPEKCIE ROZWOJU ROLNICZEGO HANDLU DETALICZNEGO

Organizator: **Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego im. prof. Wacława Dąbrowskiego**

Data: **3-4 lipca 2019 r.**

Miejsce: **Warszawa**

Forma: **szkolenie**

Grupa docelowa: 40 osób - pracownicy jednostek doradztwa rolniczego, rolnicy.

Cel: Celem operacji było wsparcie inicjatyw dążących do utworzenia potencjalnych grup operacyjnych, poprzez przekazanie uczestnikom operacji wiedzy i innowacyjnych rozwiązań w zakresie przetwórstwa i bezpieczeństwa zdrowotnego żywności a także zaprezentowanie najnowszych osiągnięć naukowych. Podniesienie poziomu wiedzy i kompetencji pracowników jednostek doradztwa rolniczego i rolników zajmujących się lub planujących produkcję żywności w gospodarstwach rolnych, w celu zwiększenia zainteresowania produkcją żywności w gospodarstwach rolniczych na terenach wiejskich, poprzez uruchamianie lokalnej produkcji.

Opis:

Podczas szkolenia uczestników zapoznano z zagadnieniami bezpieczeństwa żywności w aspekcie jej wytwarzania w gospodarstwach rolniczych, nowymi technologiami przetwarzania żywności oraz problemami dystrybucji żywności w ramach krótkich łańcuchów dostaw. Wiedza przekazana pracownikom ośrodków doradztwa rolniczego umożliwi dalsze propagowanie dobrych praktyk w śród rolników zajmujących się produkcją żywności, będzie istotnym czynnikiem decydującym o rozwoju ich działalności a także rozwoju całego rynku. Zdobyta wiedza zostanie wykorzystana bezpośrednio w zakresie planowania rozwoju lokalnego z uwzględnieniem potencjału ekonomicznego, społecznego i środowiskowego danego obszaru. Przyczyni się to do natychmiastowych efektów realizacji operacji poprzez wzrost wiedzy i świadomości w zakresie szeroko rozumianego bezpieczeństwa i przetwórstwa żywności oraz da możliwość utworzenia lokalnych zakładów produkujących niskoprzetworzoną i prozdrowotną żywność na terenie całego kraju. Grupa biorąca udział w szkoleniu poprzez zdobytą wiedzę będzie aktywizować przede wszystkim rolników indywidualnych do podjęcia produkcji żywności, w tym nowych regionalnych produktów, udzielając im niezbędnych konsultacji w tym zakresie. Efektem podjętych w ramach projektu działań będzie wzrost wolumenu tego asortymentu żywności i polepszenie jej jakości, co w średnio i długookresowej perspektywie zwiększy konkurencyjność

produktów na rynku żywności i przyczyni się do poprawy wyników ekonomicznych gospodarstw rolnych, poprzez bardziej sprawiedliwy podział wartości dodanej w łańcuchu dostaw żywności. Należy podkreślić, że pozytywne efekty realizacji projektu będą widoczne przede wszystkim w odniesieniu do małych gospodarstw rolnych o szczególnym znaczeniu społecznym i kulturowym w Polskim rolnictwie.

Zdjęcia:

2. NOWATORSKIE METODY PRODUKCJI ROŚLINNEJ DLA UPRAW Z RODZINY KONOPIOWATYCH ORAZ ZBÓŻ

Organizator: **Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Boguchwale**

Data: **3-10 lipca 2019 r.**

Miejsce: **Rumunia**

Forma: **wyjazd studyjny**

Grupa docelowa: 45 osób - rolnicy, przedsiębiorcy, przedstawiciele: instytucji naukowych, instytucji rolniczych i około rolniczych, pracownicy wdrażający fundusze pomocowe, liderzy środowisk lokalnych wspierający lub wdrażający innowacje na obszarach wiejskich, doradcy

Cel: Celem operacji było zapoznanie uczestników wyjazdu studyjnego z inicjatywami w kierunku tworzenia grup operacyjnych w Rumunii oraz poszukiwanie partnerów KSOW do współpracy w ramach działania „Współpraca" poprzez wspieranie tworzenia sieci kontaktów pomiędzy rolnikami , doradcami, przedstawicielami instytucji naukowych, przedstawicielami instytucji rolniczych i około rolniczych (służbami) wspierających wdrażanie innowacji na obszarach wiejskich w zakresie innowacyjnych metod produkcji roślinnej dla upraw z rodziny konopiowatych oraz zbóż.

Opis:

Realizując program wyjazdu studyjnego uczestnicy spotkali się z rolnikami i służbami pracującymi na rzecz rolnictwa w Rumunii. Spotkania owe miały na celu przedstawienie systemu funkcjonowania rolnictwa, doradztwa i współpracy z środowiskami naukowymi. W czasie wyjazdu studyjnego uczestnicy spotkali się również z pracownikami naukowymi Banku Zasobów Genetycznych Roślin +Stacja Badawcza – Rozwoju Rolnictwa (laboratorium in vitro) w Suczawie, przedstawicielami Agencji Płatniczej ds. Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rybactwa oraz Agencji Płatniczej ds.. Inwestycji w Rolnictwie. Miało miejsce spotkanie z pracownikami Ośrodka Doradztwa Rolniczego. W celu zapoznania się z produkcją rolniczą odbyliśmy wizyty w ekologicznym gospodarstwie rolnym w Vicśani Farm z Musenita (konopie i zboża), biogazowni Biogaz(biomasa) w Voroniceni Mici (Com Moara) i gospodarstwie rolnym Stațiunea de Cercetare Agricolă Suceava (zboża, słonecznik i soja).

W wyniku operacji osiągnięto transfer innowacyjnej wiedzy z zakresu prowadzenia gospodarstw prowadzących zróżnicowaną gospodarkę rolną, doradztwem rolniczym i polityką rolną w Rumunii.

Zdjęcia:

Źródło: https://podrb.pl/index.php/12-aktualnosci/958-wyjazd-studyjny-do-rumunii-nowatorskie-metody-produkcji-roslinnej-dla-upraw-z-rodziny-konopiowatych-oraz-zboz

3. INNOWACJE W DYWERSYFIKACJI DOCHODÓW DZIAŁALNOŚCI ROLNICZEJ I POZAROLNICZEJ NA PRZYKŁADZIE AUSTRII I NIEMIEC

Organizator: **Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach**

Data: **8-12 lipca 2019 r.**

Miejsce: **Austria, Niemcy**

Forma: **wyjazd studyjny**

Grupa docelowa: 30 osób - rolnicy, przedstawiciele podmiotów/instytucji zaangażowanych w rozwój obszarów wiejskich i przedstawiciele jednostek doradczych z terenu województwa świętokrzyskiego.

Cel: Celem wyjazdu było zwiększenie wiedzy uczestników z zakresu przetwarzania żywności i jej nowoczesnych form sprzedaży, zwłaszcza w krótkich łańcuchach dostaw, a także w zakresie rozwijania usług w obszarze turystyki wiejskiej opartych na zasobach gospodarstw rolnych i dziedzictwie kulturowym regionu.

Opis:

Program merytoryczny wyjazdu obejmował 6 wizyt w gospodarstwach rolniczych o zróżnicowanym profilu produkcji i 2 spotkania z przedstawicielami lokalnych stowarzyszeń rolników. Pierwszym punktem programu było gospodarstwo winiarskie Nikolaihof w wiosce Mautern**,** zrzeszone w związku winiarzy Nikolaihof Wachau. To jednocześnie najstarsza winiarnia w Austrii z prawie 2000-letnią historią. Na 22 hektarach uprawia się tu metodą biodynamiczną winorośle odmian „Grüner Veltliner" i „Riesling". Właściciele posiadają kilka innych źródeł dochodów pochodzących z działalności rolniczej i pozarolniczej, między innymi tłoczą olej z pestek winorośli, wytwarzają kosmetyki naturalne na bazie oleju, prowadzą sklep z winami oraz świadczą usługi agroturystyczne i restauracyjne. Gospodarstwo posiada certyfikat Demeter, który jest znakiem firmowym dla produktów pochodzących z upraw biologiczno-biodynamicznych. Warto wspomnieć, że to z Austrii wywodził się twórca biodynamicznej metody upraw, myśliciel i filozof Rudolf Steiner. Natomiast znak towarowy Demeter pochodzący od imienia greckiej bogini płodności został zastrzeżony w 1932 r. w monachijskim urzędzie patentowym przez niemieckich rolników - pionierów rolnictwa biodynamicznego.

Kolejnym miejscem wyjazdu był malowniczy szlak morelowy, w którym uprawiana jest morela z Wachau, która posiada chronione oznaczenie unijne pn. "Chroniona Nazwa Pochodzenia". W tym regionie ponad 200 sadowników moreli jest zrzeszonych w stowarzyszeniu "Wachau Apricot Association", które gwarantuje pochodzenie, autentyczność oraz niepowtarzalny aromat i smak owoców. Oznaczenia ChNP oraz pieczęci stowarzyszenia mogą używać wyłącznie te przedsiębiorstwa, które uprawiają odmiany Wachau od ponad 60 lat. Punktem docelowym na szlaku morelowym było gospodarstwo sadownicze i agroturystyczne Weinhof Afreiter, należące do stowarzyszenia „WAA". Jego właściciele prowadzą 6-hektarową uprawę moreli, pensjonat dla 50 osób, restaurację oraz sklep z produktami z gospodarstwa. Ważnym źródłem dochodu dla rodziny jest przetwórnia znajdująca się przy gospodarstwie. W niej morele przetwarzane są na soki, dżemy, wina i wódki, które następnie są sprzedawane we własnym sklepie oraz drogą wysyłkową.

Ciekawym doświadczeniem była również wizyta w największej farmie strusiej w Austrii Straussenland im Kamptal (Kraina strusi w Kamptal). Jest to rodzinna firma, posiadająca 17-hektarowe gospodarstwo rolne z certyfikatem rolnictwa ekologicznego, zajmujące się uprawą zbóż oraz hodowlą strusi. Gospodarze posiadają blisko 500 strusi afrykańskich, Nandu i Emu. Właściciele hodują również gęsi i indyki na mięso. Dochód gospodarstwa pochodzi w ok. 80% ze strusi, w tym 70% stanowi turystyka strusia, 10% mięso i ok. 7% sprzedaż jaj. Odwiedzają ich - jak podkreślił senior rodziny - tysiące turystów rocznie, w tym również wycieczki szkolne, dla których prowadzą warsztaty edukacyjne. Wszystkie produkty ze strusi można kupić bezpośrednio w gospodarstwie, w prowadzonym przez nich sklepie lub online.

Ostatnim dniem pobytu w Austrii była słynna w całej Europie wioska makowa - Armschlag, licząca 35 domów i stu mieszkańców. Wizyta rozpoczęła się od spotkania z przedstawicielką lokalnego stowarzyszenia i krótkiego wykładu na temat HISTORII POWSTANIA WIOSKI TEMATYCZNEJ JAKO MARKOWEGO PRODUKTU TURYSTYCZNEGO OPARTEGO O ZASOBY GOSPODARSTW ROLNIKÓW I ATRAKCJE OKOLICY. Miejscem spotkania była zaadaptowana do przyjmowania grup stodoła, w której urządzono bardzo estetyczną salę wykładową. Wszystkie budynki przeznaczone dla turystów, jak sklepy czy gospoda, mieściły się w budynkach gospodarczych mieszkańców wsi. Naszą uwagę zwrócił również duży parking w centrum wioski z toaletami oraz pięknie urządzony skwerek z rzeźbami makowymi, siedziskami i rabatami kwiatowymi. Dodatkowym źródłem dochodu dla mieszkańców wioski są także makowe produkty oferowane pod marką "Mohn amour", które można kupić na miejscu i w internecie. Wizyta utwierdziła nas w przekonaniu, że Armschlag to przykład innowacyjności w turystyce wiejskiej i ożywienia gospodarczego terenów wiejskich. Warto dodać, że wieś ma bardzo dobrze zaprojektowaną stronę internetową (www.mohndorf.at). Jest ona przykładem dobrego wykorzystania internetu do promocji i sprzedaży produktów wiejskich. Na stronie znajdują się linki do stron internetowych makowych gospodarstw w okręgu Waldviertel oraz do innych miejsc wartych odwiedzenia. Odwiedzając tę stronę można przekonać się, jak może wyglądać modelowa wieś tematyczna.

Kolejne dwa dni wyjazdu miały miejsce już w Niemczech, w regionie Frankonia w Bawarii.

Pierwszym punktem wizyty było spotkanie z przedstawicielką zrzeszenia rolników, restauratorów a także regionalnych firm rzemieślniczych i przetwórczych w regionie Frankonii, funkcjonujących pod marką „Regionalbuffet", która przedstawiła zasady funkcjonowania zrzeszenia. Marka skupia 33 producentów i 24 restauracje. Ich celem jest wspieranie się, ochrona regionalnej kuchni frankońskiej oraz jej promocja. Ich motto to: "najlepsze produkty, dobra przyjemność ze względu na krajobraz i dobry smak". Podmioty skupione wokół marki płacą za certyfikację i korzystanie ze znaku. W swoich restauracjach muszą oferować kuchnię regionalną i wykorzystywać produkty lokalne pochodzące od członków zrzeszenia. Każda potrawa regionalna oparta na produktach lokalnych jest oznaczona logo marki „Regionalbuffet". Również rolnicy w swoich sklepach przy gospodarstwach będąc członkami zrzeszenia muszą oferować produkty i przetwory lokalne ze znakiem marki, której zasięg terytorialny sięga 50 kilometrów.

Kolejnym punktem programu na terenie Niemiec było gospodarstwo rolne Schnell's Kurbiskerne, Ringstrase. To wielopokoleniowe gospodarstwo do 2016 roku specjalizowało sie w uprawie tytoniu. Jednak 3 lata temu zmieniono profil produkcji i na powierzchni 100 ha uprawiana jest dynia bezpestkowa na olej. Przy gospodarstwie znajduje się pełna linia technologiczna do pozyskiwania ziaren dyni - od rozdrabniania dyni, oddzielania pestek, mycia i suszenia ziaren aż po przetwórnię do tłoczenia oleju. Gospodarstwo zrzeszone jest w „Regionalbuffet", posiada własny sklep z produktami z dyni oraz wyrobami podmiotów skupionych wokół tej marki.

Ostatnim punktem programu była wizyta w gospodarstwie z hodowlą krów mlecznych Rose Kuh - Am Pfannenfeld. W gospodarstwie zastosowano szereg innowacyjnych rozwiązań ograniczających koszty produkcji oraz sprzedaży bezpośredniej produktów. Właściciele posiadają także własny prąd z odnawialnych źródeł energii - fotowoltaiki i nowo wybudowanej biogazowni. Przy gospodarstwie znajduje się sklep, w którym prowadzona jest sprzedaż produktów własnych oraz pochodzących od lokalnych rolników, w tym świeże mleko z mlekomatu. Właściciele posiadają jeszcze cztery punkty ze sprzedażą żywności regionalnej z automatów, w promieniu 30 km od gospodarstwa, a także małą przetwórnię do produkcji lodów tradycyjnych. Rozwiązania zastosowane w tym gospodarstwie wzbudziły duże zainteresowanie uczestników wyjazdu.

Zdjęcia:

Herzlich willkommen!

MOHN AMOUR
Duschbad
MOHN AMOUR
Peelingsalz

Źródło: https://www.sodr.pl/main/aktualnosci/Austriackie-i-niemieckie-drogowskazy-dla-swietokrzyskich-rolnikow/idn:1122

4. ROZWÓJ INNOWACYJNYCH FORM PRZEDSIĘBIORCZOŚCI POZAROLNICZEJ NA OBSZARACH WIEJSKICH

Organizator: **Łódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Bratoszewicach**

Data: **9-11 sierpnia 2019 r.**

Miejsce: **teren województwa łódzkiego - gospodarstwa zajmujące się hodowlą ślimaków HG Snails – Wrońsko, Snailsbreeder**

Forma: **wyjazd studyjny**

Grupa docelowa: 30 osób - potencjalni członkowie grup operacyjnych, rolnicy, przetwórcy, przedsiębiorcy, mieszkańcy obszarów wiejskich, pracownicy naukowi, doradcy rolniczy

Cel: Celem operacji było poszukiwanie partnerów do współpracy w ramach działania „Współpraca" poprzez zapoznanie uczestników wyjazdu studyjnego z innowacyjnymi formami przedsiębiorczości pozarolniczej na obszarach wiejskich.

Opis:

W ramach wyjazdu studyjnego uczestnicy w trakcie części teoretycznej uczestniczyli w wykładach o tematyce związanej z hodowlą ślimaka tj. :

- rozpoczęcie hodowli ślimaka, teoria - omówienie infrastruktury i technologii hodowli (m.in. wymagania dotyczące wielkości pomieszczeń do reprodukcji i inkubacji jaj; wymagania dotyczące hodowli, niezbędnego sprzętu i ich

kosztu – ocieplenie pomieszczenia, regały do produkcji, nawilżacze do powietrza, systemy wymiany powietrza, kuwety do inkubacji, ziemia do znosów, sterownik mikroklimatu);

- hodowla ślimaka w Europie, gatunki hodowlane, różnice pomiędzy gatunkami;
- hodowla ślimaków do produkcji kosmetyków - teoria i pokaz;
- proces technologiczny od skupu ślimaka po gotowy produkt przy uwzględnieniu niezbędnych wymagań jakościowych (produkt docelowy puszka lub mrożonka).

Uczestnicy odwiedzili gospodarstw/firmy zajmujące się hodowlą ślimaków do produkcji kosmetyków oraz do branży spożywczej. W trakcie wizyty omówione zostały aspekty hodowli ślimaka w praktyce – zajęcia na terenie gospodarstwa/ firmy: obejmujące:

- pokaz i omówienie praktyczne hodowli ślimaków
- przedstawienie profesjonalnej hodowli i różnic w prowadzeniu gospodarstw
- koszty związane z hodowlą i prowadzeniem tego typu działalności
- zagrożenia wynikające z założenia hodowli ślimaka
- współpraca z odbiorcami, zasady nadzoru oraz skupu ślimaków

Zdjęcia:

Źródło: https://www.lodr-bratoszewice.pl/sir/aktualnosci/fotorelacja-z-wyjazdu-studyjnego-pn-rozwoj-innowacyjnych-form-przedsiebiorczosci

5. INNOWACJE SZANSĄ NA ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH

Organizator: **Lokalna Grupa Działania Ziemi Kraśnickiej**

Data: **8-22 sierpnia 2019 r.**

Miejsce: **Holandia**

Forma: **wyjazd studyjny**

Grupa docelowa: 25 osób - rolnicy lub grupy rolników, posiadacze lasów, przedstawiciele jednostek naukowych, przedsiębiorcy, przedstawiciele podmiotów doradczych oraz przedstawiciele innych jednostek, które mogą wchodzić w skład grup operacyjnych EPI.

Cel: Podniesienie wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjnych rozwiązań stymulujących rozwój obszarów wiejskich na przykładzie sektora agralnego Holandii, ze szczególnym uwzględnieniem działalności holenderskich grup operacyjnych EPI oraz innych organizacji wspierających holenderskich rolników planujących wdrażanie innowacji w aplikowaniu do środków unijnych i budżetu Państwa. Holenderskie GO EPI będą dobrym przykładem oraz mogą zainspirować uczestników operacji do założenia grup operacyjnych EPI w Polsce, co może przełoży się do zwiększenia innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie, produkcji żywności oraz może spowodować wzrost miejsc pracy na obszarach wiejskich.

Opis:

Pierwszym punktem wizyty studyjnej była w biurze EIP POP w Urtrechcie gdzie zaprezentowano informacje o rolnictwie w Niderlandach oraz współpracy w ramach grup operacyjnych w Niderlandach w tym roli doradztwa, źródła i zasady pozyskiwania środków finansowych, realizacji projektów . W ramach spotkania z przedstawicielami POP – pomagającymi w finansowaniu projektów z budżetu państwa przedstawiono również wdrażanie HORIZON 2020. Wszystkie państwa członkowskie UE wdrażają Program Rozwoju Obszarów Wiejskich- drugi filar WPR. Program trwa od 2014 do 2020 roku i realizowane jest przez 12 prowincji dysponując kwotą 1,5 miliarda euro w tym na innowacje 245 mln euro. Obecnie wdrażanych jest 200 projektów innowacyjnych / grup operacyjnych, niektóre z nich zostały zakończone. Oczekuje się iż na terenie Holandii będzie docelowo funkcjonować 220 grup operacyjnych. 2/3 projektów koncentruje się na hodowli bydła mlecznego, uprawie roli i nowych sieciach / nowych rynkach.

Następnie grupa udała się do przedsiębiorcy który jest członkiem grupy operacyjnej „Współpraca w cyklu/obiegu środków odżywczych" "-współpraca hodowców krów mlecznych z ogrodnikami w Cothen w prowincji Groningen. W trakcie wizyty przedsiębiorca przekazał grupie informacje o powstaniu przedsiębiorstwa, założeniach związanych z poszukiwaniem innowacyjnych rozwiązań. Zarówno przedsiębiorca jak i doradca p. Dirk Keuper przedstawili cele funkcjonowania i współpracy w ramach grupy operacyjnej która uwzględnia potrzeby hodowców i okolicznych właścicieli gospodarstw ogrodniczych. Plantatorzy sadzeniaków są coraz bardziej zmuszani do uprawy w sposób bardziej przyjazny dla środowiska i zrównoważony. Grupa operacyjna dostrzega tutaj możliwości innowacji, pracując od systemowego podejścia do rozwiązań w dziedzinie zrównoważonego zarządzania glebą i środków ekologizacji z wykorzystaniem zasobów w dziedzinie ochrony upraw, różnorodności biologicznej (gleby) i gospodarki materią organiczną. W ten sposób zaangażowane strony mają nadzieję osiągnąć jednocześnie cele rolnicze, przyrodnicze i środowiskowe.

Kolejnym punktem wizyty było spotkanie w innowacyjnym gospodarstwie Nieuwslagmaat w Bunnik specjalizującym się w uprawie warzyw i owoców w tym stosującym metody wykorzystywania w gospodarstwie pożytecznych owadów. Spółka rodzinna Slagmaat otrzymała stypendium w zakresie przedsiębiorczości, zrównoważonego rozwoju oraz działań zmierzających do skrócenia łańcucha dostaw. W 2013 roku właścicielka została uznana za 5 najlepszych przedsiębiorców rolnych w Holandii. W 2014 roku otrzymała Europejską Nagrodę za Innowacje dla Kobiet-Rolników w Brukseli. W trakcie wizyty uczestnicy mieli okazję do zapoznania się genezą powstania gospodarstwa, obejrzeć plantację owoców w tym uprawę kiwi oraz odwiedzić sklep z produktami lokalnymi od okolicznych producentów (w odległości do 10 km od wizytowanego gospodarstwa). Wizyta miała charakter warsztatowy i pozwalała na wymianę doświadczeń miedzy właścicielami a uczestnikami wyjazdu.

Kolejny dzień wizyty studyjnej grupa rozpoczęła od wizyty w przedsiębiorstwie ogrodniczym Vandaelefruit w Dronten specjalizującym się w uprawie owoców. W 1996 roku Marco van Daele był jednym z pierwszych sadowników we wschodniej części Flevolandu, którzy zaczęli uprawiać wiśnie. Pojawienie się nowych odmian z dużymi wiśniami i podkładkami, które utrzymywały małe drzewa, sprawiło, że uprawa czereśni znów stała się atrakcyjna. W tym czasie uprawa czereśni była naprawdę pionierską pracą. Wspólnie z współpracownikiem plantatora wiśni poszukiwano najlepszych i najsmaczniejszych odmian oraz najbardziej odpowiednich technik uprawy. Rezultat tych wszystkich wysiłków jest to iż wiśnie Van Daele stały się popularną marką w całym Flevolandzie. Konsumenci mogą podziwiać wynik każdego roku od połowy czerwca do początku sierpnia.

Następnie udano się do Uniwersytetu Rolniczego w Wageningen . Uniwersytet Wageningen, będący częścią Wageningen University & Research, jest jedynym uniwersytetem w Holandii, który koncentruje się na temacie „zdrowej żywności i środowiska życia ściśle współpracując z rządem oraz społecznością biznesową. Badania i edukacja opierają się na fundamentalnym podejściu naukowym i dlatego są silnie ukierunkowane na zastosowanie w praktyce. Osiąga się to poprzez ścisłą współpracę różnych dziedzin wiedzy, w tym nauk przyrodniczych i społecznych. Dzięki temu Uniwersytet Wageningen może uzyskać zintegrowane podejście lub aktualne tematy społeczne, takie jak: zmiany klimatu, niezdrowy styl życia, ciągła presja na nasze środowisko naturalne, dobrostan zwierząt, Naukowcy z Wageningen University działają na całym świecie, a uniwersytet gości studentów z ponad 100 krajów. Zarówno badania, jak i edukacja Uniwersytetu Wageningen są wysoko cenione. Liczba studentów znacznie wzrosła w ciągu ostatnich lat. W 2013 r. Studenci ocenili Wageningen jako najlepszy uniwersytet w Przewodniku referencyjnym dla szkolnictwa wyższego w Holandii już kolejny rok z rzędu. W trakcie wizyty przedstawiciel uniwersytetu prowadził seminarium i przedstawił innowacyjne rozwiązania które w praktyce znajdują

zastosowanie w rolnictwie holenderskim. Uczestnicy na bieżąco mieli możliwość zadawania pytań i oraz konsultacji przedstawionych tematów w odniesieniu do warunków w Polsce. Po części seminaryjnej uczestnicy wyjazdu udali się na wizytację ogrodów/ plantacji prowadzonych przez Uniwersytet we współpracy z przedsiębiorcami oraz rolnikami.

Kolejnym punktem wizyty była wizytacja w grupie operacyjnej zw. z uprawą cykorii bez pozostałości w tym uprawy czerwonej cykorii w innowacyjny sposób. Wydajna i bezpieczna dla żywności uprawa cykorii wymaga nowoczesnych, innowacyjnych technik. Współpraca naukowców i przedsiębiorcy umożliwiła innowacyjne metody uprawy cykorii i czerwonej cykorii. Innowacyjny, produkt może rosnąć bez pozostałości, odpowiadając na dzisiejsze życzenia sprzedawców detalicznych i konsumentów. Wiele nowości w firmie – takich jak rewolucyjne tace uprawowe i regały sprężynowe – to osiągnięcia współpracy. Korzenie cykorii są uprawiane na miejscu. Jest to korzystne dla jakości produktu bo w uprawie cykorii ważna jest znajomość dokładnej historii korzenia. Historię tę można zatem optymalnie uwzględnić w fazie wzrostu cykorii. Uczestnicy wyjazdu mieli okazje zapoznać się z uprawą cykorii oraz wszystkimi etapami jej produkcji aż do finalnego produktu.

Kolejny dzień wizyty studyjnej rozpoczęto od wizyty w przedsiębiorstwie ogrodniczym w Nieuwegein specjalizującym się w uprawie owoców. To prawdziwa firma rodzinna- istnieje od 1924 roku. Najsmaczniejsze odmiany jabłek i gruszek z sadu są sprzedawane przez cały rok, a w sezonie dodatkowo truskawki, wiśnie i śliwki. W sklepie rolniczym prowadzonym przez gospodarstwo dostępne są różne produkty przygotowywane tradycyjnymi metodami tj. jabłka, gruszki, soki owocowe, różne produkty rolne, warzywa, ziemniaki, jajka, wołowina, ser, nabiał. W trakcie wizyty w gospodarstwie uczestnicy mieli możliwość obejrzenia sadów, zapoznania się z technologią produkcji/ przetwórstwa, prowadzenia plantacji/zbytu oraz wszelkich rozwiązań stosowanych w przedsiębiorstwie.

Następnie udano się do przedsiębiorstwa w Woerden zajmującym się rzemieślniczym wytwarzaniem alkoholu ze świeżych owoców. Gorzelnia to tradycyjna firma rodzinna, która produkuje napoje alkoholowe przy użyciu produktów regionalnych. Dzięki pasji i doświadczeniu w dziedzinie fermentacji, destylacji i dojrzewania drewna, wytwarzane są wyjątkowe i wysokiej jakości destylaty z owoców i zbóż. Po latach przygotowań firma wprowadziła na rynek pierwsze produkty, mianowicie wodę jabłkową i Walvados, Woerden Calvados. Następnie oferta została znacznie poszerzona o różnorodne destylaty owocowe, a także jabłkowy cydr i bezalkoholowy ocet jabłkowy. Ostatnio wiele uwagi poświęcono holenderskim produktom zbożowym, w wyniku czego do asortymentu dodano również wino kukurydziane i gin. Podczas opracowywania produktów skorzystano z wiedzy producentów owoców przy wyborze rodzajów owoców. Projektując kocioł destylacyjny, uzyskano porady od różnych gorzelników z całej Holandii. Wybierając drewniane beczki do dojrzewania, udano się na Węgry- kraju o bogatej tradycji win i likierów owocowych. To przedsiębiorstwo społeczne charakteryzujące się następującą współpracą: w zakresie surowców współpracuje z lokalnymi plantatorami owoców, aby wytwarzać owoce w ekologiczny produkt regionalny wysokiej jakości, w zakresie przetwarzania owoców współpracuje z gminą, aby zapewnić zatrudnienie osobom o szczególnych predyspozycjach a przy sprzedaży produktów współpracuje z ruchem Slow Food, aby przyczyniać się do wzrostu rynków regionalnych w Groene Hart.

Ostatnim punktem wyjazdu studyjnego była wizyta w inicjatywie łączącej tradycyjne przetwórstwo i innowacyjne rozwiązania turystyczne w Zaandam. To miejsce pozwoliło na zachowanie unikalnego holenderskiego dziedzictwa równocześnie promując produkty lokalne w tym rzemieślnicze przetwórstwo.

Uczestnictwo w wizycie studyjnej może wpłynąć w przyszłości na zwiększenie ilości zawiązanych Grup Operacyjnych na rzecz innowacji w ciągu roku od nabycia merytorycznych i praktycznych umiejętności oraz poznania dobrych praktyk przez uczestników, wzrost miejsc pracy na obszarach wiejskich oraz zwiększenie innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie, produkcji żywności w Polsce, a rezultaty poszczególnych projektów służyć będą szerokiej grupie odbiorców a nie pojedynczym podmiotom.

Uczestnicy wyjazdu tj. przedstawiciele branży owocowo-warzywnej (producenci, przedsiębiorcy) oraz środowisk naukowych oraz innych potencjalnych interesariuszy zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Współpraca" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, rolnicy lub grupy rolników; naukowcy; przedstawiciele instytutów lub jednostek naukowych; uczelni (w rozumieniu ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164 poz. 1365, z późn. zm.), przedsiębiorcy; podmioty doradcze ,jednostki samorządu terytorialnego; oraz organizacje branżowe i międzybranżowe działające w obszarze łańcucha żywnościowego mieli możliwość uczestniczenia w wymianie doświadczeń i „przeniesienia" tzw. dobrych praktyk na teren regionu, w którym prowadzą swoją aktywność gospodarczą, oraz zawodową.

Wyjazd pozwolił na podniesienie i upowszechnienie aktualnej wiedzy i wymianie doświadczeń na temat funkcjonowania, wsparcia oraz zasad aplikowania grup operacyjnych w kontekście działania Współpraca na terenie UE, podniesienie wiedzy wśród potencjalnych uczestników grupy operacyjnej w zakresie budowy powiązań międzyinstytucjonalnych oraz form powiązań partnerskich, podniesienie wiedzy wśród potencjalnych uczestników grupy operacyjnej w zakresie badań naukowych oraz innowacyjnych technologii dot. produkcji i przetwórstwa owocowo-warzywnego oraz podniesienie wiedzy wśród

potencjalnych uczestników grupy operacyjnej w zakresie marketingu dotyczących produkcji, przetwarzania lub wprowadzania do obrotu produktów objętych załącznikiem I do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Zdjęcia:

Źródło: https://sir.cdr.gov.pl/2019/09/04/innowacje-szansa-na-rozwoj-obszarow-wiejskich-realcja-z-wyjazdu-studyjnego-do-holandii/

6. ZWIĘKSZENIE UDZIAŁU ROŚLIN WYSOKOBIAŁKOWYCH W STRUKTURZE ZASIEWÓW NA RZECZ POPRAWY ŻYZNOŚCI GLEBY

Organizator: **Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Łosiowie**

Data: **29 sierpnia 2019 r.**

Miejsce: **Łosiów**

Forma: **szkolenie / warsztaty polowe**

Grupa docelowa: 25 osób - producenci rolni i specjaliści/doradcy rolniczy.

Cel: Upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych dotyczących poprawy żyzności gleby dzięki obecności w płodozmianie roślin wysokobiałkowych. Celem przedsięwzięcia będzie pogłębienie i podniesienie wiedzy uczestników szkolenia oraz wymiana doświadczeń pomiędzy specjalistami OODR, przedstawicielami świata nauki oraz przedstawicielami handlowym, umożliwiając tym samym rozwiązywanie problemów obecnie występujących w uprawie roślin wysokobiałkowych, a także transfer wiedzy pomiędzy nauką, a praktyką.

Opis:

Część wykładowa szkolenia rozpoczęła się wykładem wygłoszonym przez brokera innowacji OODR Łosiów Sylwii Dudek, podczas którego prelegentka zapoznała uczestników spotkania w jaki sposób działa Sieć na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR) w województwie opolskim. Temat związany z problemami dotyczącymi agrotechniki soi z jakimi boryka się rolnik zaprezentował prof. dr hab. Marcin Kozak z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu. Profesor poruszył szczególnie ważne dla rolników kwestie, dotyczące uprawy roli, poprawy żyzności gleby, siewu, nawożenia oraz ochrony plantacji roślin wysokobiałkowych. Natomiast Dyrektor Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian w Głubczycach dr. inż. Krzysztof Gawęcki przedstawił najnowsze wyniki doświadczeń prowadzonych przez Centralny Ośrodek Badań Roślin Uprawnych w Słupii Wielkiej. Prelegent omówił znaczenie roślin wysokobiałkowych, ich pozycję na rynku krajowym i międzynarodowym, a także znaczenie Inicjatywy białkowej, która jest ujęta w Planie działań MRIRW. O znaczeniu soi, jednej z roślin bobowatych w polskim płodozmianie, w szczególności w aspekcie uwzględnienia roślin wysokobiałkowych jako dopełnienia wymogu zazielenienia, a tym samym poprawy żyzności gleby mówił Andrzej Dawidowicz z Saaten-Union Polska. Założenia i zasady naboru do programu priorytetowego pn. „Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie" omówiła Barbara Lesik z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu. Dzięki temu rolnicy i doradcy mogli zasięgnąć informacji jakie są zasady ubiegania się o zwrot kosztów poniesionych na wapnowanie pól.

Drugą część szkolenia stanowiły warsztaty polowe na polu doświadczalnym Opolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Łosiowie. Ośrodek na swoich polach doświadczalnych co roku zakłada i prowadzi doświadczenia zgodnie z metodykami obowiązującymi w COBORU, a także kolekcje odmian roślin bobowatych tj. soja, groch ozimy i jary. Podczas warsztatów mgr inż.

Marta Bednarczyk, wieloletni doświadczalnik i specjalista ze SDOO w Głubczycach, oprowadziła zainteresowanych rolników po doświadczeniach, zaprezentowała doświadczenia PDO oraz demonstrację odmian soi, a także omówiła agrotechnikę soi stosowanej w doświadczeniach i tegoroczne problemy związane z uprawą tej rośliny w bieżącym sezonie. Swoje odmiany prezentowały także firmy Saaten-Union Polska, Danko i Saatbau. Tak duża różnorodność doświadczeń z soją jest m.in. wynikiem rozszerzenia przez COBORU zakresu badan związanych z tą rośliną w ramach tzw. Inicjatywy białkowej. Jej celem jest popularyzacja zwiększenia powierzchni uprawy roślin białkowych i soi, dla poprawy bilansu paszowego w kraju. Podczas szkolenia uczestnicy mieli okazję znaleźć odpowiedź na wiele pytań i problemów związanych z uprawą soi, która cieszy się coraz większym zainteresowaniem rolników.

Zdjęcia:

Źródło: http://sir.oodr.pl/szkolenie-z-produkcji-roslin-wysokobialkowych/